

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ
ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਭੋਲੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।
ਬਨਾਮ
ਕਨ੍ਹਈਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।
1961 ਦੀ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 98   11 ਸਤੰਬਰ, 1961

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (1908 ਦਾ V) -ਆਰਡਰ XX ਨਿਯਮ 14-ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫ਼ਰਮਾਨ- ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ - ਕੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਆਰਡਰ XXI ਨਿਯਮ 2-- ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਨ-ਚਾਹੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਭੁਗਤਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਖਾਸ ਮਿਤੀ ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਭੁਗਤਾਨ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਰੀਡਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੁ. 2,500 ਇੱਕ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ 90 ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੇ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। 14 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ, ਅਗਲੀ ਹੀ ਤਰੀਕ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 90 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ 2,410 ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ 90 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਠੋਸ ਪਾਲਣਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ XXI ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਿਲੀਫ ਆਫ ਇਨਡੈਬਿਟਨੇਸ ਐਕਟ, 1934 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਰਾਜ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭੁਗਤਾਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮੁਕਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਜਿਹਾ ਭੁਗਤਾਨ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ.ਐਲ. ਮਲਹੋਤਰਾ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁੜਗਾਉ, ਮਿਤੀ 10 ਜਨਵਰੀ, 1961 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਵ ਰਾਜ ਖੰਨਾ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੁੜਗਾਉ, ਮਿਤੀ 3 ਜੂਨ, 1960, ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ 90 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 2,410 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ, ਸਿਰੀ ਰਾਮ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 4 ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਐਸ ਡੀ ਬਾਹਰੀ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਵਾਈ ਪੀ ਗਾਂਧੀ, ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਇਸ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰਸ ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਅਤੇ ਲਹਿਰੀ ਨੇ ਭੋਲੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਰੇਤਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 11 ਫਰਵਰੀ, 1960 ਨੂੰ, ਦੋ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 20,090 ਰੁਪਏ (20,000 ਰੁਪਏ, ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਅਤੇ 90 ਰੁਪਏ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲਾਗਤ) ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਤੱਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਲਹਿਰੀ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ, ਵਿਕਰੇਤਾ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਤੋਂ 3, 16,590 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਸਨ। 3,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੈ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 4 ਤੋਂ 7 ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਰੁ. 2,500 ਸਿਰੀ ਰਾਮ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ 4 ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ 5 ਤੋਂ 7 ਨੇ 1000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਨ੍ਹੱਈਆ, ਉੱਤਮ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ, ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 20,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਡਿਕਰੀ-ਸ਼ੀਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਨੇ ਕਿਹਾ) ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ 20,090 ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 4 ਸਿਰੀ ਰਾਮ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਫਰਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵਜੋਂ 2,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 90 ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਰਸੀਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ 'X' ਹੈ। ਇਸ ਰਸੀਦ ਵਿੱਚ 90 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 2500 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 2410 ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੀ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ, ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਡੀ.ਐਚ.1 ਵੀ ਲਿਖੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਦੱਸਦਿਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ 20,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ, ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਿਰੀ ਰਾਮ ਨੂੰ 90 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ 2,500 ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਸੀਦ ਦਾਇਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ 90 ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ, ਰੀਡਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਅੱਜ ਕੰਵਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਐਡਵੋਕੇਟ) ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ 90 ਰੁਪਏ ਨਗਦ ਵਜੋਂ

ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ

ਅਫਸਰ ਨੇ ਅਜੇ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਹ 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਹੈ। ਇਸ ਰੀਡਰ ਨੂੰ ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, 90 ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰਸੀਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ 14 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਆਦਿ ਦਾ ਤੱਥ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਸੀ ਕਿ 90 ਰੁਪਏ ਸਿਰੀ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਰੁ. 2,410 ਬਕਾਇਆ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਸਿਰੀ ਰਾਮ, ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਡੀ.ਐਚ. 2 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2,500 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਧੀਨ ਅਦਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਰਕਮ 90 ਰੁਪਏ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 2,410 ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਵਿਕਰੇਤਾ ਭੋਲੂ ਰਾਮ ਵੱਲੋਂ ਤੀਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 20,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 20,090 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਪੰਨਾ 36 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ "ਜਵਾਬ ਲਈ ਕਾਪੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1960 ਨੂੰ ਆਉਣ ਲਈ। ਇਸ ਦਿਨ ਭੋਲੂ ਰਾਮ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਫਰਜ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿਰੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇੱਕ ਮਨਘੜਤ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ: -

"ਕੀ ਡੀਕਰੀਧਾਰਕ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ?" ਗਵਾਹੀ 14 ਮਈ, 1960 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਤਿਹ ਚੰਦ, ਰੀਡਰ, ਨੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਰਾਓ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦਾ ਸ਼ੁਰੀ ਮਮਨ ਸਿੰਘ, ਕਲਰਕ, ਡੀ.ਐਚ.ਡਬਲਯੂ. 2 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਨ੍ਹੱਈਆ 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਓ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 20,090 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ 20,000 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ, ਉਸਨੂੰ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ 90 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ 'X' ਮਾਰਕ ਵਾਲੀ ਰਸੀਦ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਖਾਸਤ, ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਡੀ.ਐਚ./1 ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਕੰਵਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਰੀਡਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੀਡਰ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਰੀ ਰਾਮ ਡੀ.ਐਚ.ਡਬਲਯੂ 3 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਦੇ ਨਾਲ 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੀ.ਐਚ.ਡਬਲਯੂ 4, ਕਨ੍ਹੱਈਆ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭੋਲੂ ਰਾਮ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਅਸਲ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ 90 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਗਿਰਵੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਨ੍ਹੱਈਆ 90 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭੋਲੂ ਰਾਮ ਆਦਿ ਵੈਂਡੀਜ਼ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨਿਯਮ 14, ਆਰਡਰ xx, ਸਿਵਲ

ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕੋਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ: -

"ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, "ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਖਰੀਦ-ਪੈਸੇ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਡਿਕਰੀ ਕਰੇਗਾ,

(ਏ) ਇੱਕ ਦਿਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਰੀਦ-ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ

(ਬੀ) ਹਦਾਇਤ ਕਰੇ ਕਿ ਖਰੀਦ-ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦਿਨ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਲਾਗਤਾਂ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਦੇ ਨਾਲ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ * * * * *, ਪਰ ਇਹ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਖਰੀਦ-ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਖਰਚੇ (ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ) ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਉਸਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਡਿਕਰੀ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ (1) 21 ਪੀ.ਆਰ. 1889

ਖਰੀਦ-ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਡਿਕਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਜਿਹਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਆਰਡਰ XXI, ਕੋਡ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XX ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਉਪ ਨਿਯਮ (1) ਦੀ ਕਲਾਜ (ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨੂੰ ਆਰਡਰ XX ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ-ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਪੰਜਾਬ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਰ ਜੰਗ (1) ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਲਾਅਜ਼ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 18, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1878 ਦੇ ਐਕਟ XII ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਰਡਰ XX ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਰੀਦ-ਪੈਸੇ ਦੇ ਦੇ-ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਲਈ ਦੂਜੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ; ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਰਸੀਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਰਸੀਦ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਰੈਟੀਗਨ ਅਤੇ ਰੋ, ਜੇ. ਜੇ. , ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਰਸੀਦ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਭੁਗਤਾਨ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ-ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਬਦੁਲ ਫਤਿਹ ਬਨਾਮ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਡੋਨਾਲਡ ਜੌਹਨਸਟੋਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਠੋਸਤਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(1) 73 ਪੀ.ਆਰ. 1916

ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਟਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਮ ਪੂਰਵ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਟਰ ਉੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਟਰ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਟਰ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਸ 1889 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਇਗੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਨਿਰਣਾ ਇਕੱਲੇ ਉਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਨਾ 160 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਪੂਰੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਭੀਰੂ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ, ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਰ ਜੰਗ (3) ਅਤੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਲਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਫਤੇਹ ਬਨਾਮ ਫਤੇਹ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (4) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਸੀਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਬੰਦ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 314 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: -

"ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਡਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਤੇ ਬਾਹਰ * * * * ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 2 ਜੁਲਾਈ, 1945 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਆਦਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਅਸਲ ਤੱਥ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਆਰਡਰ 21, ਨਿਯਮ 2, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1921 All. 159.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 Raj. 311.

(3) 21 ਪੀ.ਆਰ. 1889

(4) 73 ਪੀ.ਆਰ. 1916

ਦੂਸਰਾ ਸਵਾਲ ਕਿ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ

ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਦੇ (1) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਉੱਥੇ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XX ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਡਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਦਾ ਕੇਸ, (1) ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਿਤੀ ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇਕਰ ਭੁਗਤਾਨ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਨ, ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਰੀਡਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, 2,500 ਰੁਪਏ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ 90 ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। 14 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ, ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 90 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਸੀਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 2,410, ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 90 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਾਲਣਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XXI ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1), ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 Roy 311.

ਜਾਂ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਸਮਾਯੋਜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਫਰਜ਼, ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ 2, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਰਣਾ-ਕਰਜ਼ਾਦਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਪ ਨਿਯਮ (3) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ: -

"ਇੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਸਮਾਯੋਜਨ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਜਾਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੁਗਤਾਨ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 174 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੰਜਾਬ ਰਿਲੀਫ ਆਫ ਇਨਡੈਬਟੇਡਨੈਸ ਐਕਟ, 1934 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕੀ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਸਮਾਯੋਜਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੇ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਜੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ ਮੁਰਲੀਧਰ ਬਨਾਮ ਫਰਮ ਬਸ਼ੇਸ਼ਰ ਲਾਲ, ਮੋਤੀ ਲਾਲ (1) ਅਤੇ ਦਾਰੂ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਟੋਡਰ (2)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਸਬੰਧ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭੁਗਤਾਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਜਿਹਾ ਭੁਗਤਾਨ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 11 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਰਸੀਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 14 ਮਾਰਚ 1960 ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਰਖਾਸਤ ਅਤੇ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1938 Lah. 126.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1938 Lah.602.

ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਖੋਜਾਂ ਹਨ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਤਾ: ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ,